

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Magdalena Mrčela
Zvanje	Magistra edukacije hrvatskoga i latinskoga jezika i književnosti
Naziv škole u kojoj ste trenutačno zaposleni	II. gimnazija, Split
Adresa elektroničke pošte	magdalena.mrcela17@gmail.com
Naslov Metodičkih preporuka	Specijalna potreba
Predmet (ili međupredmetna tema)	Hrvatski jezik/Međupredmetna tema Zdravlje
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	Hrvatski jezik, 1 nastavni sat
Razred	1. razred srednje škole
OBVEZNI ELEMENTI	
Odgojno-obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikulumapredmeta ili međupredmetnih tema objavljenih u NN)	<p>SŠ HJ A.1.1. Učenik razgovara i raspravlja o zadanoj ili slobodno odabranoj temi u skladu sa svrhom i komunikacijskom situacijom i primjenjuje komunikacijski bonton.</p> <p>SŠ A. 1. 4. Učenik čita s razumijevanjem prema svrsi čitanja opisne i pripovjedne tekstove složenih struktura te izdvaja i analizira informacije i ideje.</p> <p>SŠ A. 1. 7 Učenik istražuje i otkriva značenjske odnose među riječima na temelju konteksta.</p> <p>SŠ HJ B.1.1. Učenik izražava svoj literarni doživljaj i objašnjava stav o književnom tekstu.</p>

	<p>SŠ HJ B.1.4.</p> <p>Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut tekstrom.</p> <p>SŠ C. 1. 1</p> <p>Učenik u skladu sa svrhom istraživanja odabire informacije iz različitih izvora i provjerava njihovu valjanost.</p> <p>ZO</p> <p>B.4.1.B</p> <p>Razvija tolerantan odnos prema drugima</p> <p>B.4.1.C</p> <p>Analizira vrste nasilja, mogućnosti izbjegavanja sukoba i načine njihova nenasilnog rješavanja.</p> <p>B.4.2.B</p> <p>Obrazlaže utjecaj zaštitnih i rizičnih čimbenika na mentalno zdravlje.</p>
<p>Tijek nastavnog sata</p>	<p>UVOD:</p> <p>Motivacija i komentar: dio teksta s poveznice https://www.onenastupaju.hr/2017/07/02/prica-jedne-majkemoj-sin-je-dijete-s-posebnim-potrebama-ljubavlju-ga-guram-naprijed/</p> <p>Motivacijski video i komentar foršpana serije „Atypical“: https://www.youtube.com/watch?v=ieHh4U-QYwU</p> <p>(5 minuta)</p> <p>SREDIŠNJI DIO</p> <p>Čitanje ulomka književnog teksta: Lada Vukić – „Specijalna potreba“ (5 minuta)</p> <p>Izražavanje literarnog doživljaja i stava o tekstu i likovima (5 minuta)</p> <p>Odgovaranje na pitanja s radnog listića o</p>

	<p>književnome tekstu i komentiranje (konotacije riječi „specijalan“, likovi i njihov način nošenja s dijagnozama, reakcije okoline na osobe s dijagnozama i poteškoćama) (10 minuta)</p> <p>čitanje dijelova članka o metodama psihologinje Maje Bonačić koja radi s djecom s poremećajima autističnoga spektra (https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/celicna-maja-vozi-za-djecu-presla-sam-4000-km-po-buri-i-kisi-za-malisane-s-autizmom-svi-imamo-moc-da-mijenjamostvari/7152462/), grupni rad – odgovaranje na pitanja (10 minuta)</p> <p>Individualni rad – zapisivanje osobnih iskustava ili primjera iz vlastite okoline koji se tiču dijagnoza koje uključuju zdravstvene poteškoće te ideje kako pomoći u tim slučajevima</p> <p>(5 minuta)</p> <p>ZAVRŠNI DIO</p> <p>Čitanje i komentiranje odgovora, odabiranje najkreativnijih ideja kako pomoći nekoj osobi ili zajednici ljudi koje povezuje „specijalna potreba“ (5 minuta)</p>
Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)	<ul style="list-style-type: none">- nastavnik prikazuje i čita kratke dijelove članka „Priča jedne majke: Moj sin je dijete s posebnim potrebama, ali ljubavlju ga guram naprijed“- učenici komentiraju svoja iskustva sa spomenutim posebnim potrebama – poremećajima iz autističnoga spektra- učenici gledaju foršpan serije „Atypical“, komentiraju naziv serije i ponašanje mladića s poremećajem autističnog spektra- učenici iznose svoje mišljenje o metodama kojima se može pomoći učeniku koji ima posebne potrebe zbog

	<ul style="list-style-type: none">- svoga zdravstvenoga stanja- nastavnik dijeli uručke s ulomkom romana „Specijalna potreba“ Lade Vukić i čita- učenici izražavaju literarni doživljaj- učenici komentiraju značenje riječi „specijalan“ i uspoređuju s rječničkom definicijom, s naglaskom na moguća negativna (uvredljiva) značenja u jeziku- učenici objašnjavaju zašto pripovjedač pripovijeda iz perspektive dječaka Emila- učenici opisuju lik Emila i majke te komentiraju razlike u njihovu doživljaju zdravstvenih poteškoća i socijalizacije- učenici uočavaju riječi i rečenice koje vrijedaju osobu s poteškoćama- učenici odgovaraju na pitanja s radnog listića i komentiraju svoje odgovore- učenici čitaju i komentiraju dijelove članka o psihologinji Maji Bonačić koja putuje kroz Hrvatsku biciklom i održava predavanja o djeci s poremećajima iz autističnog spektra (https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/celicna-maja-vozi-za-djecu-presla-sam-4000-km-po-buri-i-kisi-zamalisane-s-autizmom-svi-imamo-moc-da-mijenjamo-stvari/7152462/)- učenici rade u skupini i rješavaju zadatke koji se tiču prethodnoga teksta, logički povezuju sadržaj i iznose zaključke o poremećajima autističnoga spektra i vrstama pomoći- nastavnik i učenici razgovaraju o članku i komentiraju potrebu za pomaganjem vlastitoj društvenoj zajednici i njezinim najranjivijim članovima- nastavnik dijeli papiriće sa zadatkom „Moje iskustvo sa 'specijalnim potrebama' i moje rješenje za pomoć“- učenici zapisuju iskustva o vlastitim ili tuđim zdravstvenim poteškoćama te
--	---

	<p>ideju kako pomoći</p> <ul style="list-style-type: none">- učenici čitaju svoja iskustva i rješenja- nastavnik i učenici zajedno biraju najkreativnije ideje za pomoći osobama s poteškoćama ili posebnim potrebama- nastavnik zadaje zadaću – istraživanje i predlaganje gradskih ustanova kojima razred može pomoći (poticajnim porukama, nabavkom simbolična dara, posjetom...)
Sadržaji koji se koriste u aktivnostima	<p>Dio članka s portala One nastupaju:</p> <p>https://www.onenastupaju.hr/2017/07/02/prica-jedne-majkemoj-sin-je-dijete-s-posebnim-potrebama-ljubavlju-ga-guram-naprijed/</p> <p>„Moj sin je imao već skoro 3 i pol godine i nije rekao niti jednu riječ. A najgore od svega je bilo što sam shvatila da me uopće ne razumije. Vrlo je teško biti majka djeteta koje ne zna reći da je gladno, žedno, da nešto želi ili ne želi. Nije pokazivao prstom, nije koristio geste, nije se igrao igračkama. Ako nisam pogodila što želi, reakcije su bile burne. Bojala sam se budućnosti i brinula što će biti s mojim sinom kada mene više ne bude. Prolazila sam vrlo mračne trenutke. Često sam gledala moje dijete i pitala se: o čemu misli, je li usamljen, pati li? (...)</p> <p>Evo, prošao je nedavno zadnji dan prvog razreda. Moj sin je verbalan, ali s ograničenim rječnikom, govori bolje engleski nego hrvatski, završio je razred s odličnim. Djeca u školi se s posebnom pažnjom trude uključiti ga u igru i aktivnosti. Svaki dan kad ga dovedem u školu, djeca mi pričaju što je jučer radio, što je jeo, zovu ga na igru, ispituju me što voli i što znači nešto što je rekao. Te minute svakog dana možda su i najljepši dio mojeg dana. Svijet u kojem žive djeca te dobi je svijet u kojem bih voljela konstantno živjeti. Naša percepcija satkana je od tisuća slika. Međutim, ako se slike koje imate u glavi ne ostvare, to ne znači</p>

da ove stvarne nisu divne.”

Dio članka s portala Jutarnji.hr:

<https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/celicna-maja-vozi-za-djecu-presla-sam-4000-km-po-buri-i-kisi-za-malisane-s-autizmom-svi-imamo-moc-da-mijenjamo-stvari/7152462/>

“Svake godine, u ovo doba, koncem ožujka, Maja Bonačić sjedne na bicikl i u sedam dana odvozi oko 1000 kilometara ne bi li upozorila na probleme djece s poremećajima iz spektra autizma.“Zaigrana pedala”, tako je prije četiri godine nazvala taj svoj projekt bicikliranja u humanitarne svrhe. Preko dana vozi, predvečer drži predavanja u mjestu gdje stigne, roditeljima i stručnim radnicima govori o radu s djecom s poremećajima iz autističnog spektra. (...)

Govoreći o nevoljama koje prate djecu iz autistična spektra u nas, kaže: ‘Ta djeca Hrvatskoj rijetko prije pete godine dobiju dijagnozu poremećaja spektra autizma, a procjena je da ih je oko 12.000 u tom spektru i nema dijagnozu. Na zagrebačkom Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu, gdje je najbolja dijagnostika, lista čekanja je i do dvije godine. Kad i dobijete dijagnozu, u nas nema individualnog pristupa. Ta djeca se međusobno silno razlikuju, više negoli djeca urednog razvoja.

Svakome od njih treba pristupiti individualno, vidjeti koje su mu potrebe, koliki su njegovi kapaciteti te kako se oni mogu maksimalno iskoristiti. I pritom se često zaboravlja da je to - dijete. Dijete s poremećajem autističnog spektra. Ali dijete. To znači da ima i emocionalne potrebe i potrebe kao ljudsko biće, potrebu da izgradi osjećaj sebe.””

Uručak s ulomkom romana Lade Vukić
„Specijalna potreba“:

„Emile, sami problemi s tobom“, kaže ona kad ostanemo sami u razredu i kad ne želi da svi čuju što mi ima reći. „Specijalna škola bi bila nešto što bi najbolje odgovaralo tvom razvoju. Ne stižeš program, a ja nemam vremena s tobom raditi posebno. Ne znam što će, ovo za mene i tebe postaje nemoguća misija...“

Najbolje ništa. To mi uvijek dođe da odgovorim. Jer problem s rukama i nogama imam ja, a ne ona. I zato mi uopće nije jasna škola koju spominje. Jer ja nisam specijalan, već običan. Najobičniji! Natalija je ta koja je specijalna za sve. Specijalno je lijepa i dobra. I na rođendan me pozvala specijalno s jednom ručno izrađenom pozivnicom. Jedina me pozvala u cijelom razredu. Nisam mogao vjerovati kada se to dogodilo prošle godine. Čuo sam kako se nekoliko njih došaptavalo s njom o tome. „Je li ti njega moraš zvati zato što ti je mama naredila?“ A onda se čulo i ovo: „Ako pozoveš tog debila, ja ti neću doći, pa ti vidi!“

Nisam otišao. Ne zbog riječi debil, nego nisam htio ići bez mame. A mama opet nije htjela jer odrasle osobe ne idu djeci na rođendane. Točka.

„Imaš deset godina, Emile!“ rekla je. „Vrijeme je da se socijaliziraš. Za tvoje je dobro.“

(...)

Većina ljudi se, nažalost, rađa s dijagnozama. Većina, ako se uzme u obzir da je vrijeme u kojem živimo trulo. Perverzija živa. Tako nije bilo u njegovo vrijeme. Momci su išli u vojsku i od tamo se vraćali kao zreli muškarci. A pogledajmo samo ovu gnjilu mladež koja ne zna što sa sobom. Sve nesposobno. Vuku se s alkoholom u ruci. Uništavaju klupe. Tužno i jadno. Ovo je sumrak civilizacije. Neki ljudi zbog dijagnoze imaju veliki nered u glavi, a neki mali. Ja spadam u prvu skupinu i od druge se razlikujem po tome što nisam u stanju kontrolirati agresivne ispadne. Kako god, pred zakonom su svi jednaki! Je li bio dovoljno

	<p>jasan ili mi treba sve ponoviti? Nije problem, ponovit će mi ako treba vremena da shvatim.</p> <p>Počeo sam plakati. Za razliku od mame koja nikad ne plače, ja plačem često. Odnosno plače i ona, ali na drugačiji način.</p>
<p>Primjeri vrednovanja za učenje, vrednovanja kao učenje ili naučenog uz upute</p>	<p>Vrednovanje za učenje: praćenje tijekom rada, ciljana pitanja (radni listić)</p> <p>Vrednovanje kao učenje: učenici samovrednuju i vrednuju odgovore na pitanja te izabiru kreativne načine pomoći osobama sa zdravstvenim poteškoćama metodom palac gore-dolje</p> <p>Vrednovanje naučenog: domaća zadaća, istraživanje i predlaganje gradskih ustanova kojima razred može pomoći</p>
<p>Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi</p>	<p>Zadaci za poticanje kritičkoga razmišljanja:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Na što pomisliš kad čuješ za „specijalnu školu“?2. Napiši nekoliko značenja riječi „specijalan“ u svoju bilježnicu i komentiraj ih s razredom. Jeste li uz nju povezali više pozitivnih ili negativnih značenja? Kakve se konotacije riječi „specijalan“ pojavljuju u tekstu?3. Na Hrvatskom jezičnom portalu ili u rječniku pronađite značenje riječi „specijalan“. Koje je njeno osnovno značenje, a koja izvedena? Jesu li značenja slična onima koje ste vi naveli?4. Što saznajemo o Emilovim problemima? Kako se s njima nosi on, a kako okolina?5. U drugome dijelu teksta saznajemo što jedan od likova misli o dijagnozama. Kako zamišljaš taj lik? Čime se bavi i zašto opisuje Emiliu svoj doživljaj „gnjile mladeži“?6. U izravnoj ili neizravnoj komunikaciji Emili su se obratile četiri osobe: nastavnica, Natalija, majka i neimenovani muškarac. Kakav je njihov način komunikacije i kako

	<p>biste vi reagirali na njihove riječi?</p> <p>6. Jeste li ikada u vlastitoj školi čuli ili upotrijebili riječi „specijalan“ ili „dijagnoza“? Smatrate li ih primjerenima? Kako upotreba tih riječi može utjecati na one na koje se odnose?</p>
	<p>2. Zadaci vezani uz novinski članak o humanitarnoj akciji Maje Bonačić – rad u grupi (četiri grupe, svaka rješava jedno pitanje)</p> <p>1. Zašto se humanitarni projekt Maje Bonačić zove „Zaigrana pedala“? Koji je njezin cilj?</p> <p>2. Koliko je djece u autističnome spektru bez postavljene dijagnoze? Zašto je to problematično?</p> <p>3. Zašto je nužan individualni pristup u radu s djecom s poremećajima autističnoga spektra?</p> <p>4. Maja Bonačić ističe važnost emocionalnih potreba djece s poremećajima autističnoga spektra. Koje emocionalne potrebe djece smatrate najvažnijima za dječji razvoj?</p>
	<p>3. Domaća zadaća</p> <p>Istraži koje se ustanove tvoga grada bave pomaganjem djeci s poteškoćama. Kako bi im ti pomogao/pomogla?</p>
DODATNI ELEMENTI¹	
Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema	<p>B.4.1.B Razvija tolerantan odnos prema drugima (Učenici uočavaju različitosti među djecom, prihvataju ih i pokazuju razumijevanje za druge)</p> <p>B.4.1.C Analizira vrste nasilja, mogućnosti izbjegavanja sukoba i načine njihova nenasilnog rješavanja.</p>

¹Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodičkih preporuka.

	<p>(Učenici uočavaju mogućnost verbalnih i fizičkih okršaja s djecom koja su drugačija, predlažu miran i tolerantan način rješavanja problema te ukazuju na važnost zalaganja za slabije)</p> <p>B.4.2.B Obrazlaže utjecaj zaštitnih i rizičnih čimbenika na mentalno zdravlje.</p> <p>(Učenici uočavaju opasnost ruganja i stigmatiziranja među djecom koja su po nečemu drugačije, primjerice po zdravstvenim poteškoćama. Ištisu netolerantnu okolinu kao rizičan čimbenik.)</p>
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	<p>Projektni zadatak – interdisciplinarnost Hrvatskog jezika i Međupredmetne teme Zdravlje</p> <p>Učenici se kroz tekst Lade Vukić senzibiliziraju s potrebama djece s poteškoćama, primjerice s poremećajima iz autističnoga spektra. Čitanjem članaka s iskustvom majke i psihologinje koje rade s djecom s poremećajima spektra uočavaju pozitivne metode, uče što je terapija igrom, odobravanje okoline i pozitivan primjer.</p> <p>Učenici prepoznaju važnost ne samo fizičkog, nego i mentalnog zdravlja djece. Primjećuju da su ruganje i stereotipiziranje negativna ponašanja koja mogu dovesti do sramežljivosti, nedruštvenosti, gorčine i pogoršanja mentalnoga stanja. Svojim odgovorima na pitanja koja su vezana uz književni tekst izražavaju stav o problematici „specijalnosti“, riječima koje mogu povrijediti te idejama unutar školskog zadatka koje mogu pomoći djeci sa zdravstvenim poteškoćama te ustanovama koje se brinu o njima.</p>
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	Tema koja se bavi učenicima s poteškoćama podrazumijeva njihovu uključenost u zadatke. Učeniku s poteškoćom pristupa se individualno s obzirom na prirodu poteškoće (primjerice, za slabovidnog se učenika na radnom listiću povećava veličina slova i proredi, djetetu s poremećajima pažnje posvećuje se više vremena dok se ne osigura shvaćanje zadatka,

	pohvalom i poticanjem na razgovor pokazuje im se da je njihovo mišljenje važno).
Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima	Nastavnik analizira rješenja pisanih zadatka u kojima su učenici davali svoje prijedloge kako pomoći djeci sa zdravstvenim poteškoćama. Na temelju iskustva sa sata te odgovora prepoznaje motivirane učenike te s njima istražuje koje se gradskе ustanove bave djecom sa zdravstvenim poteškoćama. Djeca sužavaju izbor i pronalaze informacije o ustanovi te se obraćaju odgovornoj osobi uime razreda, nudeći svoju pomoć (motivacijske poruke, simboličan dar, posjet...).
Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa	Kriterijsko vrednovanje književnog ulomka i problemskih zadataka Svaki zadatak od nastavnika zahtijeva logičku, jezičnu i motivacijsku procjenu koje su jednakov vrijedne <ol style="list-style-type: none">1. Čitanje i razumijevanje književnog ulomka2. Logičko povezivanje književnih likova sa stvarnim osobama u medijskim tekstovima3. Pisano i usmeno izražavanje4. Uporaba hrvatskog jezika5. Motiviranost i kreativnost6. Pouka i namjera (uočavanje problema djece s poteškoćama, želja za pomaganjem, predlaganje akcija)
Projektni zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	Projektni zadaci Obilježavanje svjetskog dana mentalnog zdravlja (10. listopada) Opisi aktivnosti: <ul style="list-style-type: none">- učenici predlažu način pomoći djeci s problemima iz područja mentalnoga zdravlja (tijekom rujna)- učenici uz pomoć predmetnog profesora i razrednika pokreću akciju prikupljanja pomoći (koja ne mora biti novčana, može se raditi i o

	<p>motivirajućim porukama, upoznavanju osobe koja je preboljela mentalne poteškoće, danu dijeljenja zagrljaja, izradi plakata podrške za ustanovu koja se brine o osobama s mentalnim poteškoćama)</p> <ul style="list-style-type: none">- učenici s predmetnim profesorom i razrednikom organiziraju posjet ustanovi koja se bavi mentalnim zdravljem, primjerice Savjetovalištu za zaštitu zdravlja djece i mladih, Split (10. listopada) <p>Obilježavanje Svjetskog dana svjesnosti o autizmu (2. travnja)</p> <ul style="list-style-type: none">- učenici u školu pozivaju stručnjaka iz područja poremećaja autističnoga spektra (primjerice psihologinju Maju Bonačić), a ako stručnjak ne može doći u školu, organizira se online edukacija u knjižnici ili informatičkoj učionici- učenici postavljaju pitanja o problematiki autizma- učenici iznose prijedloge pomoći vršnjacima s poremećajima iz autističnoga spektra- učenici s nastavnicima posjećuju gradski centar za autizam (primjerice Centar za autizam Split), razgovaraju sa zaposlenicima i saznaju kako pomoći štićenicima <p>Vremenski okvir: od rujna do sredine listopada; tijekom travnja (2. 4.)</p> <p>Rezultati projekta:</p> <ul style="list-style-type: none">- učenici usvajaju informacije o zaštiti mentalnoga zdravlja- učenici prepoznaju rizična ponašanja- učenici pokazuju želju za pomaganjem zajednici- učenici pokazuju potrebu za pomaganjem izdvojenim pojedincima
Poveznice na multimedejske i interaktivne	https://www.youtube.com/watch?v=ieHh4U-

sadržaje	<p><u>QYwU</u></p> <p>https://onenastupaju.hr/2017/07/02/prica-jedne-majkemoj-sin-je-dijete-s-posebnim-potrebama-ljubavlju-ga-guram-naprijed/</p> <p>https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/celicna-maja-vozi-za-djecu-presla-sam-4000-km-po-buri-i-kisi-za-malisane-s-autizmom-svi-imamo-moc-da-mijenjamo-stvari/7152462/</p>
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	<p>https://mzo.gov.hr/ (Međupredmetna tema Zdravlje)</p> <p>https://javno-zdravlje.hr/sluzbe-za-zastitu-mentalnog-zdravlja-i-prevenciju-ovisnosti/</p> <p>Vukić, Lada. 2016. <i>Specijalna potreba</i>. Zagreb: V.B. Z. d.o.o.</p>